

”Det finns andra journalister som tyckt att jag inte skulle lägga mig i, att det finns andra som ska ta hand om hjälparbetet. Men när ingen hjälp finns?” säger Magda Gad.

När ingen annan hjälp finns

Magda Gad är van att rapportera från världens konfliktområden – men mötet med femåriga Gloria förändrade allt

Hon har rest till oroshärdar och mött stort lidande. Åkt hem för att skriva sina reportage. Men när journalisten Magda Gad från Falun reste till Liberia i Västafrika för att skildra ebolaepidemin blev allt annorlunda.

HON HAR REST till oroshärdar och mött stort lidande. Åkt hem för att skriva sina reportage. Men när journalisten Magda Gad från Falun reste till Liberia i Västafrika för att skildra ebolaepidemin blev allt annorlunda.

För första gången i sitt liv har hon resfeber. Fjärilar vispar runt i magen vid tanken på att hon snart går omkring i Bryssel i väntan på nästa flyg. I huvudet går hon igenom ritualerna och i kroppen känner hon redan känslan.

I VANLIGA FALL brukar Magda Gad bara kasta ner saker i en väska och sticka. Inte hinna känna nervositet och förväntan på samma sätt, även om hon älskar just resandet i sig.

– Min mamma har alltid sagt att det bästa hon vet är att packa en väska och ge sig av, och jag är likadan. Jag älskar att vara på väg, säger Magda när vi träffar henne på Södermalm i Stockholm, en vecka innan hon ska återvända till Monrovia, Liberia, som blivit något av

ett andra hem sedan i höstas.

Lusten att se, uppleva och upptäcka har funnits där så länge hon kan minnas. Under uppväxten i Falun reste hon mycket med familjen, inte sällan till lite ovanligare platser eftersom hennes pappa, som var läkare och forskare, kombinerade konferenser med semester.

REDAN SOM SJUTTONÅRING lämnade hon Dalarna för Stockholm. Då hade hon längtat bort ganska länge, och suttit vid den

där otympliga datorn i källaren och lekt författare. Att kunna kombinera intresset för att skriva med intresset för världen kan se ut som en länge genomtänkt plan – men det var något av en slump som tog henne in i journalistyrket.

– Jag tränade mycket förut, och började jobba extra på en hälsokostaffär. Ägaren till butiken kom på att han skulle starta en träningstidning, och frågade mig om jag kunde vara chefredaktör.

DET ENA LEDDE TILL det andra, och efter en kurs på Poppius journalistiska fortsatte Magda Gad på den inslagna vägen som redaktör på tidningen QX och reporter på Aftonbladet. Men de senaste åren har frilansandet tagit över helt. Och med det – resandet. Reportageresorna

har flera gånger handlat om konflikter, oroshärdar och utsatta människor vars röster har svårt att nå ut.

– Konflikter och katastrofer är många gånger dåligt bevakade helt enkelt för att det inte finns journalister på plats. När jag var i östra Kongo var det troligen den mest underreporterade konflikten i världen, säger Magda, som flera gånger rest tillsammans med fotografen och vännen Niclas Hammarström.

NÄR HAN SKULLE TILL SYRIEN förra året var hon till en början med i planerna, men bestämde sig för att avstå. Istället fick hon uppleva en nervös väntan på besked om vad som hänt Niclas och hans kollega, när det stod klart att de blivit kidnappade under sitt uppdrag.

Efter sex veckor frigavs de äntligen, och bara några veckor senare var Niclas och Magda återförenade på reportageresa, i våldsamma Honduras. I oktober var det dags igen, denna gång till Liberia.

EBOLAUTBROTET HADE redan pågått sedan våren, och i media berättades om hur sjukvårdspersonalen måste skydda sig med tre lager handskar. Men sen då? Hur var livet för dem som levde där? När Magda Gad och Niclas Hammarström fick höra stigmatiseringen av eboladrabbade människor, kände de att det fanns flera historier kvar att berätta.

– Den som har haft ebola och blivit frisk kan inte få det igen, men trots det är de ofta stämplade av omgivningen för

PORTRÄTT

MAGDA GAD

Ålder: 39 år.

Kommer från: Falun.

Bor: Stockholm och Monrovia. Sommarhus i Övertånger.

Familj: Singel. Mamma Agneta. Storebror Tarek.

Yrke: Frilansjournalist.

Aktuell: Skriver artiklar om situationen i Västafrika, och bloggar på magda.cafe.se

lång tid framåt. Barn vars föräldrar har dött i ebola har svårt att få fosterfamiljer, säger Magda och påminner samtidigt om att vi ska akta oss för att döma hur de drar sina slutsatser. Människor blir irrationella när det gäller farliga sjukdomar. Från Sverige har det avbokats resor till Sydafrika trots att det är lika långt från Västafrika till Sydafrika som det är till södra Sverige.

INFÖR REPORTAGERESAN genomgick Magda Gad en kurs i hur man skyddar sig mot ebola. Det handlade om att sterilisera allt som eventuellt kommit i kontakt med en ebolasjuk, och att för allt i världen inte fingra sig i ansiktet. Det är kroppsvätskor som smittar, om de kommer in i slemhinnorna genom till exempel mun, ögon eller ett sår.

När hon ser tillbaka på första resan nu tycker hon ändå att hon var lite genant överdriven i sina säkerhetsrutiner.

– Folk hade rätt oss att inte gå hem till folk och pratat om det som att vi kunde dö om vi gjorde det. Jag var rädd för att ta i saker och hade med egna lakan och pulversoppor.

Hon såg människor dö i plågor utan att någon ens kunde sitta vid deras sida och hålla deras hand. Men med tiden började Magda inse att det pågår ett helt vanligt liv också, vid sidan av sjukdomsutbrottet. Så hon började besöka deras hem. Hon började få historier hon annars inte skulle fått. Och hon insåg att bli risken för att bli smittad av att samtala eller ta i hand med en symtomfri person, i princip var lika med noll.

MED BARA ETT PAR dagar kvar av den tre veckor långa vistelsen i Liberia kom mötet som skulle få stor betydelse för Magda Gad. Efter att ha frågat efter barn som förlorat sina föräldrar i ebola blev hon och Niclas Hammarström presenterade för Gloria, fem år. Hon satt övergiven i ett skjul där det mesta hade bränts sönder för att utplåna viruset. Gloria hade förlorat mamma, pappa och fem syskon. Nu ville hon också dö.

– Jag kommer aldrig att glömma hur hon satt med helt livlösa ögon och skrek rakt ut att hon också ville dö. Hon upprepade det gång på gång. Jag började gråta och tolken var tvungen att gå därifrån, han klarade inte av det.

DET GICK INTE att bara skaka av sig mötet med Gloria. En ensam överlevare som

nu stigmatiserades av omgivningen – du är ebola! ropade grannarna. Magda vände sig till en internationell hjälporganisation men fick svaret att de inte hade några program för den sortens hjälp just nu. Hon fick uppfattningen att alla, även barnrättsorganisationer, använde insamlade pengar till dunkar med klorin för att hindra smittspridning, och att ingen tog hand om barnen.

EN KVÄLL PÅ hotellrummet skrev hon på Facebook att hon aldrig kunde vänja sig vid att träffa barn i nöd. Någon föreslog att hon kunde starta en insamling, och så fick det bli. Även om hon var rädd att beslutet kunde få konsekvenser.

– Det var ju inte min roll att hjälpa. Jag skulle ju vara objektiv. Det finns andra journalister som tyckt att jag inte skulle lägga mig i, att det finns andra som ska ta hand om hjälparbetet. Men när ingen hjälp finns?

PENGARNA FRÅN VÄNNER, bekanta och även hennes blogggläsare började trilla in, och innan Magda åkte hem den gången hade hon fixat en person som kunde se till att Gloria togs om hand. När hon återvände några veckor senare, var det en annan liten flicka som mötte henne. En glad liten tjej som ville leva igen. Det hade byggts ett hus för de insamlade pengarna, och nu bodde hon med släktingar på svenska ambassaden, som huset skämtsamt kallas. Stigmat hade försvunnit, nu ville alla vara där.

Magda fortsatte göra jobb i Liberia, men ägnade mycket tid med sina nya vänner. När det blev jul köpte hon nya kläder åt barnen, och fick den finaste presenten hon någonsin fått – ett liberianskt namn. Gloria döpte henne till Janjay, som betyder välsignelse. I gengäld hoppas hon kunna hjälpa Gloria och de andra barnen att gå i skolan, vilket är dyrt i Liberia.

NÄR HON NU är på väg tillbaka en tredje gång, efter ett par veckor i Sverige, är det med tre hockeytrunkar fyllda med kläder och grejer åt barnen, och en lite mindre ryggsäck till sig själv. Hon åker med öppen biljett, och tanken att skriva en reportagebok.

– Känslan är att jag åker tillbaka till mina vänner. Jag hade helst suttit på planet redan nu.

Text: Karin Wallén

Foto: Anders G Warne